

8 Οκτωβρίου 2013

Οικογένεια η επάγγελμα;

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)



Δημόπουλος Ντίνος

Πριν επιχειρήσουμε μία προσέγγιση στο περίπλοκο αυτό ερώτημα, οικογένεια η επάγγελμα θα ήταν χρήσιμο, νομίζω, να ρίξουμε μία μικρή ματιά στο ιστορικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο οι δύο αυτές έννοιες αναπτύχθηκαν, συνδέθηκαν η αποχωρίστηκαν, στο δικό μας τουλάχιστον χώρο και

στη δική μας εποχή.

Ο αιώνας μας, με τη βιομηχανική του επανάσταση, και αργότερα με τους δύο Παγκόσμιους πολέμους που τον σημάδεψαν, βρέθηκε να αντιμετωπίζει για πολλά χρόνια μία έντονη και διαρκή αντιπαράθεση ανάμεσα στις δύο τάξεις: την εργατική και την εργοδοτική. Όπως και αν το κοινωνικό σύστημα αποκαλούσε αυτή την αντιπαράθεση «Καπιταλισμό», «Σοσιαλισμό», «Επανάσταση», «Ανεργία», «Συνδικαλισμό», «Απεργία», «Μπουκοτάζ», το βέβαιο είναι πως ένα βαθύ και, πολλές φορές, αιματηρό ρήγμα δημιουργήθηκε ανάμεσα στους δύο «αντιπάλους». Που για να γεφυρωθεί κάπως, η τάξη που χορηγούσε την εργασία βρέθηκε αναγκασμένη να παραχωρήσει πολλά προνόμια στην τάξη που είχε ανάγκη απ αυτή την εργασία.

Κι έτσι, ενώ στις αρχές του αιώνα, ο βιομηχανικός εργάτης, λόγου χάρη, έμπαινε στο εργοστάσιο πριν χαράξει ο ήλιος κι έβγαινε αφού είχε δύσει, ανασφάλιστος, αβέβαιος για το αύριο, θύμα κι αυτός κι η οικογένειά του των ορέξεων ενός ανάλγητου, κατά κανόνα, εργοδότη, από τα μέσα του αιώνα κι εδώθε, με τους αγώνες του, με την πίεση, με τον εκβιασμό, κατάφερε να ανατρέψει τις άνισες κι άδικες συνθήκες εργασίας και να εξασφαλίσει ανθρωπινότερες συνθήκες διαβίωσης. Πέτυχε το οκτάωρο, και σε πολλές ειδικότητες το επτάωρο, πέτυχε το πενθήμερο, το «ρεπό», τις άδειες του καλοκαιριού, τα επιδόματα, τα δώρα των εορτών, την κοινωνική περίθαλψη και τη συνταξιοδότηση. Και σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα με τέτοιο υπερβολικό και προκλητικό τρόπο, που η αποκατάσταση αυτής της ομολογημένης αδικίας να καταντά σχεδόν άδικη.

Αυτό το επεσήμανε η τάξη που είχε χορηγήσει τα προνόμια. Και περίμενε την ευκαιρία να επιτεθεί, με τον τρόπο της φυσικά, και σιγά-σιγά, «ανεπαισθήτως», που θα έλεγε κι ο ποιητής, να επαναφέρει στις σχέσεις «κεφαλαίου-εργασίας» τη διασαλευθείσα «αρμονία», που τόσο τη συνέφερε.

Εδώ ακριβώς, κατά τη γνώμη μας, οφείλεται και η μεγάλη διαταραχή στις «κατά παράδοσιν» σχέσεις οικογένειας-επαγγέλματος.

Ας τις δούμε αυτές τις σχέσεις, όπως τις γνωρίσαμε εμείς οι κάτοικοι αυτού του αιώνα που πέρασε, εμείς οι πολίτες αυτού του τόπου, όπως τις μάθαμε από τους παππούδες κι από τους γονείς μας.

Η οικογένεια της νονάς μου είχε επτά παιδιά. Πέντε κορίτσια και δύο αγόρια. Ο παππούς ήταν ένας μικρέμπορος στην επαρχία. Οι οικογένειες που έκαναν αυτά τα επτά παιδιά, όταν παντρεύτηκαν, και παντρεύτηκαν όλα, ήταν πολυμελείς. Από πέντε παιδιά κι απάνω η καθεμιά. Κι αυτά τα παιδιά αναστήθηκαν, μεγάλωσαν,

πήγαν σχολείο, σπούδασαν με τη δουλειά, με το επάγγελμα του πατέρα μονάχα. Μιλάω για οικογένειες μέσης αστικής ή αγροτικής τάξης. Όχι για τις πολύ πλούσιες ούτε για τις πολύ φτωχές.

Σ αυτές, λοιπόν, τις οικογένειες όταν ο πατέρας ρωτιόταν για το επάγγελμά του, απαντούσε ανάλογα: Δημόσιος υπάλληλος, επαγγελματίας, δικηγόρος, γιατρός, αξιωματικός, αγρότης, ψαράς, έμπορος, εκπαιδευτικός, ιερέας και τα παρόμοια. Όταν ρωτούσαν τη μητέρα, εκείνη έσκυβε το κεφάλι κι απαντούσε χαμηλόφωνα: Οικιακά. Το λέγε σαν να ντρεπόταν. Σαν να ήταν κάτι ταπεινωτικό γι αυτήν. Κι ήταν ταπεινωτικό. Γιατί αυτό το επάγγελμα δεν ήταν επάγγελμα, ήταν δουλειά τις περισσότερες φορές. Και δεν ήταν ένα επάγγελμα. Ήταν δέκα μαζί.

Η μητέρα που μεγάλωσε εμένα και τα τέσσερα αδέρφια μου, οι μητέρες των φίλων μου, οι μητέρες στους τόπους που τις γνώρισα εγώ – και γνώρισα πολλές γιατί ο πατέρας μου ήταν τελωνιακός και τον μετέθεταν απ τή μία πόλη στην άλλη, όλες οι μητέρες του καιρού μου και της τάξης μου που θυμάμαι εγώ, ήταν σκλάβες. Ήταν συγχρόνως μαγειρίσσες, ζυμώτριες, φουρνάρισσες, μοδίστρες, βρεφοκόμοι, μπαλωματούδες, πλέκτριες, υφάντριες, κεντίστρες, πλύντριες, καθαρίστρες, και τ άπογέυματα, που γύριζαν τα παιδιά απ τò σχολείο, γινόντουσαν και δασκάλες να τα «διαβάσουν». Κι έμενε, όταν έγερνε η μέρα, κι άλλο ένα «επάγγελμα» να διεκπεραιώσουν. Επάγγελμα είχε καταντήσει, δυστυχώς, γι αυτές. Το επάγγελμα της συζύγου η της ερωμένης. Πως να επιτελεσθεί, ύστερα από τόση πολύωρη κι εξαντλητική κόπωση; Τώρα που το σκέπτομαι, αναρωτιέμαι μήπως η έκφραση: «Συζυγικό καθήκον», έχει εδώ ακριβώς τις ρίζες και την προέλευσή της.

Αυτή ήταν η σχέση επαγγέλματος και οικογένειας για πολλά χρόνια εδώ, στον δικό μου τόπο, όπως τη γνώρισα εγώ, και σε χιλιάδες άλλους τόπους που δεν τους γνώρισα, αλλά που τους ξέρω από διαβάσματά μου, και σε χιλιάδες άλλα χρόνια που προηγήθηκαν. Οικογένεια ήταν το επάγγελμα της μητέρας ν άνασταίνει παιδιά, και επάγγελμα ήταν η δουλειά του πατέρα που έφερνε στο σπίτι τα χρήματα για ν άναστηθεί αυτή η οικογένεια.

Και κάποτε ήλθε η απελευθέρωση της γυναίκας. Κάποιες ισορροπίες άρχισαν ν άνατρέπονται. Η γυναίκα θα μπορούσε πια να εργάζεται κι έξω απ τò σπίτι και να συνεισφέρει κι αυτή στο οικογενειακό εισόδημα. Είχε καταφέρει τώρα κι αυτή να χει το επάγγελμά της. Να πάψει πια νάναι δούλα στο σπίτι. Και δεν υποψιαζόταν πως αυτή της η επιτυχία πρόσθετε άλλη μία δουλειά στη ζωή της. Τη δουλειά της ελευθερίας της.

Όπως και νάναι, τώρα, με δύο μισθούς, τα πράγματα θ άρχιζαν – έτσι είχαν ελπίσει – να καλλιερευούν και για κείνη και για τα παιδιά και για τον σύζυγο-

πατέρα, που δεν θα σήκωνε πια μόνος στους ώμους του τα οικογενειακά βάρη. Μα για τα παιδιά τους δεν είχε αλλάξει τίποτα. Ίσα-ίσα, η απουσία της μάνας από το σπίτι δυσκόλεψε τα πράγματα, ενώ οι ανάγκες όχι μόνον παρέμεναν οι ίδιες αλλά, μέρα με τη μέρα, με την αλλαγή του τρόπου ζωής, μεγάλωναν.

Τι έπρεπε να γίνει; Πως θα τα βγαζαν πέρα; Γιατί σ' αυτό το διάστημα άρχισε να εκδηλώνεται έντονη η αντίδραση της οικονομικής τάξης που κάποτε, κάτω από πίεση, είχε αναγκαστεί να παραχωρήσει εκείνα τα περίεργα προνόμια στους εργαζομένους. Οκτάωρα, δηλαδή, επιδόματα, ασφαλίσεις, συντάξεις, ρεπό, δώρα. Που ακούστηκε; Αυτό το «διαφυγόν κέρδος» έπρεπε οι προνομιούχοι να το επανακτήσουν. Με ποιόν τρόπο όμως; Όχι φυσικά με τη βία, αλλά με την κοινωνία της ευημερίας και της αφθονίας.

Κι έριξαν στην αγορά, με τη βοήθεια μίας ταχύτατα εξελισσόμενης τεχνολογίας, του κόσμου τα αγαθά. Όλων των ειδών: υλικά, πνευματικά, ψυχαγωγικά, θεραπευτικά, καλλιτεχνικά για κάθε γούστο και για κάθε βαλάντιο. Αυτό το τελευταίο ακουγόταν κάπως τσουχτερό, αλλά τι να κάνουμε, η πρόοδος και η ευημερία θέλουν θυσίες.

- Δηλαδή; Ρώτησε η σύζυγος-μητέρα.

- Θα δουλέψω και υπερωρίες, απάντησε ο σύζυγος-πατέρας. Θα δουλέψω και τ' απόγευμα σε μία δεύτερη δουλειά. Πως αλλιώς θα τα βγάλουμε πέρα;

- Θ' αρχίσω να παίρνω κι εγώ δουλειά στο σπίτι, υπερθεμάτισε πρόθυμα η αστόχαστη σύζυγος-μητέρα.

Κι ύστερα, σαν να καλοσκέφτηκε αυτό που είπε, ρώτησε με κάποιο δισταγμό:

- Και τα παιδιά που λέγαμε;

- Ποιά παιδιά;

- Να, είχαμε πει, πως όταν θα παντρευόμαστε θα γεμίζαμε το σπίτι κουτσούβελα...

- Ναι, αλλά πήραμε το πλυντήριο. Και το ψυγείο. Και τον καταψύκτη. Και το αυτοκίνητο. Και το στερεοφωνικό. Και το καινούργιο σαλόνι. Και τον φούρνο των μικροκυμάτων. Κι είχαμε, μην ξεχνάς, και τις δόσεις για κείνο το οικοπεδάκι στο Πόρτο-Ράφτη.

Γίνηκε σιωπή.

Κι ύστερα η σύζυγος (εδώ το - «μητέρα» κόβεται), ρώτησε, δαγκώνοντας τα χείλη

της, τον σύζυγο (κι εδώ εκείνο το «πατέρα», κόβεται κι αυτό).

- Ούτε ένα;

- Τι ένα; Ρώτησε ο σύζυγος αιφνιδιασμένος.

- Λέω, ούτε ένα μωράκι;

Ξανάγινε σιωπή. Κι ύστερα ο σύζυγος είπε κομπιάζοντας.

- Κι εγώ το θέλω Αιμιλία... Το ξέρεις πόσο το θέλω...

Άναψε τσιγάρο και συνέχισε δύσκολα.

- Αλλά ένα παιδί σήμερα είναι μεγάλο πρόβλημα για τους γονείς, που εργάζονται κι οι δύο. Ο γιατρός που θα παρακολουθεί την εγκυμοσύνη σου, το μαιευτήριο, μία γέννα σήμερα κοστίζει δύο εκατομμύρια δραχμές, ύστερα ο παιδίατρος, το καρτοσάκι του μωρού, τα εμβόλιά του, τα ρουχαλάκια του, οι πάνες, η νταντά, η μπέϊμπυσιτερ, εμείς οι δύο, βλέπεις εργαζόμαστε πρωί-απόγευμα, δεν μπορούμε ν αφήνουμε μονάχο το παιδί. Άσε που άμα μεγαλώσει λίγο θ αρχίσουν τα σχολεία, και τα φροντιστήρια κι οι ξένες γλώσσες... Ένα παιδί σήμερα, Αιμιλία...

Και αυτό το παιδί δεν γεννήθηκε. Το επάγγελμα των δύο γονιών εμπόδισε, σ αυτή την περίπτωση, τη δημιουργία μίας ολοκληρωμένης οικογένειας.

Είναι άραγε μια περίπτωση που αποτελεί εξαίρεση; Η είναι ο κανόνας; Που κάποιοι τολμηροί ίσως τον καταργούν και προχωρούν ίσαμε το πρώτο, η και το δεύτερο παιδί; Και σταματούν εκεί; Δεν είμαστε αρμόδιοι ν απαντήσουμε. Εμείς μία κοινή, μία κοινότατη ιστορία αφηγούμαστε. Για κείνη την παλιά την οικογένεια που ξέραμε, την οικογένεια των παππούδων και των γονιών μας, που μεγαλώσαμε μέσα σ αυτήν και που την είχαμε κάποτε αγαπήσει. Τώρα αυτή η οικογένεια βλέπουμε να κλονίζεται, να χάνεται σιγά-σιγά, χτυπημένη από τα αγαθά της ευημερίας. Κι από τους ίδιους που θα πρεπε να την υπερασπιστούν. Ας μην τους αδικούμε. Η ανάγκη των καιρών μπερδεύει τους ανθρώπους. Κι οι άνθρωποι με τη σειρά τους μπερδεύουν τις λέξεις. Κι οι λέξεις τους εκδικούνται. Τους παραπλανούν. Η επιτυχία παίρνει τη θέση της ευτυχίας, και το μερτικό σ αυτή την ευτυχία μέρα τη μέρα λιγοστεύει και δεν το καταλαβαίνουμε. Τ αφήνουμε άβουλοι να λιγοστεύει.

Κι έτσι, ενώ κάποτε είχαμε μία οικογένεια λόγου χάρη με πέντε παιδιά κι ένα επάγγελμα, τώρα, στη θέση της, έχουμε πέντε επαγγέλματα στην ίδια οικογένεια κι ένα παιδί.

Πρώτα, τα πέντε παιδιά τα βόλευε η μάνα μ ένα παντελόνι, που μεταβιβαζόταν με

μπαλώματα, προσθήκες και μετατροπές, απ τὸ ένα στο άλλο, και στα πέντε παιδιά. Τώρα έχουμε πέντε συγχρόνως παντελόνια (και μάλιστα signes), για τον ένα και μοναδικό γόνο της ίδιας οικογένειας, που την αποτελούν ο πατέρας, η μητέρα, ο γόνος αυτός και τα πέντε παντελόνια του. Που τα φοράει όλα αυτός. Όπως φοράει και τις πέντε ζακέτες του, τα πέντε πουλόβερ του, τα πέντε ζευγάρια παπούτσια του, τα πέντε πανωφοράκια του, όλα μόνος του. Κι όλα signes. Τα τέσσερα αδερφάκια του, που θα μπορούσαν να τα μοιραστούν μαζί του, δεν ήρθαν. Δεν ήρθαν ποτέ στη ζωή. Κι ούτε θα ρθούν. Εμποδίζει τον ερχομό τους η καταναλωτική μας κοινωνία. Κι οι δύο γονείς, όταν μεγαλώσει το μοναδικό παιδί και φύγει από την οικογένεια, θα μείνουν μονάχοι. Με την ερημιά τους. Μία ερημιά, όμως, signee.

Πηγή: <http://www.agiazoni.gr/article.php?id=53972587080640361779>